

UNITAT DIDÀCTICA

estima el
valencià

Multiculturalitat

MULTICULTURALITAT

Xe, xicon, quin grapat de menjars que veig,
aquest món és tot ple de cultures i de gent.
Hi ha diamants i melons, canyes de bambú,
entrepans plens d'accents, curri i canelons.

Gamba roja, *sushi* amb soja, primavera agredolça,
arròs basmati (llarg i curt), tallarins (fideuà),
caragols, cucs i serps i saltamartins!

ESCOLTEM, PARLEM I LLEGIM

— Abans d'escoltar la cançó feu un rogle en la classe i responeu a les següents preguntes:

- Us agrada menjar?
- Mengeu verdura?
- Mengeu carn?
- Digueu noms de menjars que us agraden.
- Inventeu un menjar nou que us agradaria tastar.

Conteu al grup alguna anècdota divertida que us haja passat mentre estudiàveu.

— Escolteu la cançó. Canteu-la i balleu-la!

— Feu una posada en comú grupal i expresseu oralment què us suggereix la música i què penseu del que diu la lletra.

1. De què parla?
2. Què et suggereix la música? Amb quina cultura la relacionaries?
3. A la segona estrofa de la cançó hi ha una llista de menjars. D'on són tradicionals? Els coneixeu? Els heu tastat?

— Ara tu: encercla l'emoció que t'ha generat la cançó:

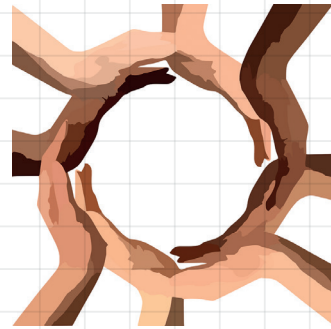
Et genera alguna altra emoció? Dibuixa-la

— Jogueu amb el text:

★ De manera individual o en petits grups llegiu el poema/cançó. Mireu si trobeu un ritme marcat!

- Com si tinguéreu la boca plena de macarrons
- Molt ràpidament
- Allargant les consonants RRRRR
- Amb molta força en les síl·labes tòniques
- Cantant un rap
- A "càmera lenta"
- Allargant les consonants SSSSS

★★ Poema compromés: endevina endevinalla!

- Primer, torneu a llegir el text individualment.
- Després, formeu grups de tres o quatre persones i trieu, secretament, una situació per a representar. Aquestes us poden servir d'exemple, però la imaginació és vostra:
 - Teniu davant un plat de serps i saltamartins per a menjar.
 - Teniu la boca plena de gambes.
 - Heu menjat un curri molt coent en un restaurant cambodjà.
 - Esteu en un restaurant amb molta gent i voleu que us senta la taula veïna.
- Prepareu durant un temps la lectura: personatges, situació... La lectura ha de deixar clara la situació que esteu representant.
- Els companys i les companyes han d'endevinar què us passa mentre llegiu.

★★★ Versos en espill

- Organitzeu-vos en classe per parelles i repartiu una estrofa diferent a cada parella.
- Llegiu individualment l'estrofa que us correspon. Podeu assajar-ne la lectura en veu alta sense alçar massa la veu fins que tingueu memoritzada l'estrofa. Jogueu, si us ve de gust, amb la veu i l'entonació, amb les emocions.
- En parella, la persona A recitarà i la B li farà d'espill. Al mateix temps que A recita, realitzarà accions que tinguen a veure amb el que està dient. B, situada enfront, repetirà les accions i els gestos d'A. Quan acabeu, intercanvieu els rols.
- A partir d'ací, podeu seguir jugant i afegir complicació al joc: canviar un espill per ser l'ombra -i situar-vos-hi darrere-, cantar la cançó i crear una coreografia...

COMPRENEM, EXPRESSEM I INVESTIGUEM

- Coneixes totes les paraules de la cançó? En cas de dubte, pregunta a la mestra o al mestre o busca-les al diccionari.

- D'aquests versos, quin creus que serveix de missatge de la cançó?

- "Hi ha diamants i melons"
- " Aquest món és tot ple de cultures i de gent"
- "Arròs basmati (llarg i curt), tallarins (fideuà)

- Per què?

- Quina de les tres imatges és la d'un saltamartí?

- Quan menges *sushi*, menges:

- Què penses que pot ser una "primavera agredolça"?

- Un primavera trista sense pluja
- Un pastís en primavera amb una taronja agredolça.
- Un rotllet de primavera amb salsa agredolça.

- Inventa altres possibilitats:

- _____
- _____

— Busca en la sopa de lletres els noms d'aquests aliments que apareixen en la cançó:

H	G	E	P	T	C	U	R	R	I	R
S	H	N	J	K	I	Q	L	T	L	F
D	M	G	A	M	B	A	V	Z	B	F
Y	A	R	R	Ò	S	X	S	U	A	Z
H	T	A	L	L	A	R	Í	S	S	Y
G	B	Y	E	N	T	R	E	P	À	A
D	L	D	U	R	Y	Y	T	V	Z	A
X	B	N	R	S	M	E	L	Ó	N	Y
A	O	R	N	N	R	U	X	J	S	Q
X	T	C	A	N	E	L	Ó	T	C	M
B	S	U	S	H	I	C	H	F	Y	X

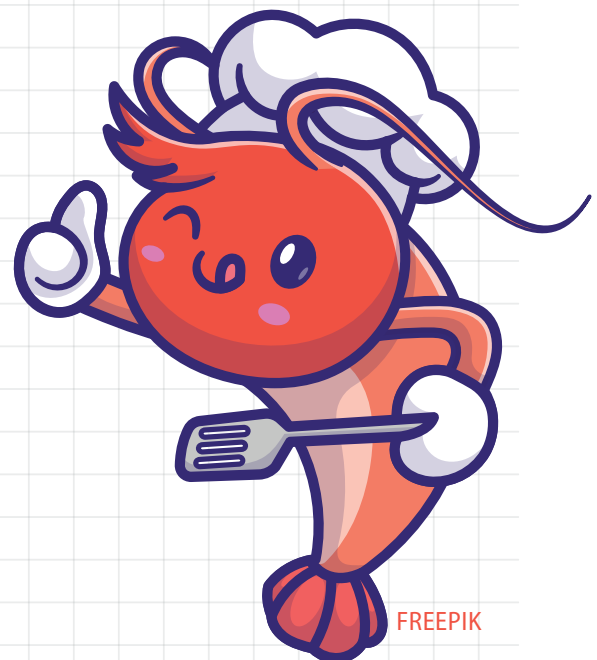
— Què penseu que vol dir “entrepans plens d’accents”?

— La segona estrofa de la cançó està escrita com una llista, una **enumeració**. En poesia l’enumeració és una figura retòrica: sèries de paraules, conceptes o frases que representen un ambient, un tema, una idea... encara que també poden estar triades a l’atzar, sense ordre -enumeració caòtica.

■ Torna a llegir aquesta estrofa de la cançó, ara en forma de llista. Ets capaç de memoritzar-la?

- Gamba roja,
- *sushi* amb soja,
- primavera agredolça,
- arròs basmati (llarg i curt),
- tallarins
- (fideuà),
- caragols,
- cucs i serps
- i saltamartins!

FREEPIK

- En classe jugueu a fer enumeracions de coses o menjars. Cada jugador o jugadora incorporarà un element nou a la llista. Cal ampliar la llista de manera acumulativa i no perdre la memòria!

Per exemple, tot seguint la cançó:

1. Entrepà.
2. Entrepà i canelons.
3. Entrepà, canelons i gambes roges.
4. Entrepà, canelons, gambes roges i sushi amb soja.

- I així fins que alguna persona s'equivoque, canvie l'ordre, oblide alguna cosa o no trobe paraules noves. Aleshores, busqueu un concepte nou i seguiu jugant.

Llig aquest poema de Maria Mercè Marçal basat en l'enumeració:

Drap de la pols, escombria, espolsadors,
plomall, raspall, fregall d'esparg, camussa,
sabó de tall, baieta, lleixiu, sorra
i sabó en pols, blauet, netol, galleda.

Cossi, cubell i picamatalassos,
esponja, pala de plegar escombraries,
gibrell i cendra, sulfumant, capçanes...

Surt el guerrer vers el camp de batalla!

- De quin tema està parlant?
- Ara et toca a tu: fes un poema en què hi haja una enumeració d'objectes, de fets, de qualitats amb un tema que et motive. O bé pots fer una enumeració càotica en la qual agrupes de manera aparentment desordenada idees i objectes que tenen per a tu un valor simbòlic.
- Amb tots els poemes de la classe, organitzeu un recital. I si teniu la possibilitat, poseu-los música, una coreografia i organitzeu un concert!

— Vivim en un món en el qual les persones van i venen d'un país/territori/poble a un altre. Les raons són diverses: algunes vegades ho fan per gust, pel plaer de conèixer altres països, per a estudiar... Altres vegades viatgen per necessitat, per a millorar les seues condicions de vida. Són les persones que viuen en zones de conflicte bèl·lic o on hi ha molta pobresa. Les persones que es desplacen per necessitat són persones migrants. Viatjar d'un lloc a un altre per a millorar les condicions de vida és un **dret humà**.

Llegiu aquests articles de la **Declaració Universal dels Drets humans**.

Article 13

1. Tota persona té dret a circular lliurement i a triar la seua residència dins les fronteres de cada Estat.
2. Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Article 14

1. En cas de persecució, tota persona té dret a cercar asil en altres països i a beneficiar-se'n.
2. Aquest dret no podrà ser invocat contra una persecució veritablement originada per delictes comuns o per actes oposats als objectius i principis de les Nacions Unides.

Article 15

1. Tota persona té dret a una nacionalitat.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seua nacionalitat, ni del dret de canviar de nacionalitat.

<https://participacio.gva.es/documents/162284683/163409909/Declaracion+Derechos+Humanos+cat.pdf/f341ba9b-0fcd-4319-9865-63b46417f64e>

Dividiu la classe en quatre grups:

- Un grup, *Gènesi*, investigarà les migracions des del punt de vista històric. Què han significat per a la humanitat els desplaçament de persones i pobles al llarg de la història?
- Un altre grup, *Continental*, se centrarà en les situacions actuals. Quines són les raons majoritàries dels desplaçaments? Quins són els llocs d'origen i d'arribada preferents? Quines edats? Com es desplacen? Per què es desplacen?
- El grup *Humans i iguals* buscarà l'origen dels articles 13, 14 i 15 de la Declaració i les seues conseqüències. Investigueu si s'acompleixen en l'actualitat i citeu quatre països on es respecten els drets al desplaçament i asil i quatre països que no ho fan.
- Per últim, el quart grup, *Cienciart*, s'encarregarà de fer una recerca sobre descobriments o el coneixement que al llarg de la història ens han aportat altres cultures en art, astrologia, matemàtiques, medicina...

En acabar, presenteu el resultat del vostre treball a la resta de grups. Exposeu de manera oral amb un suport visual (cartolina amb fotos) o amb una presentació en ppt.

— Hi ha molta gent prop de nosaltres que coneixem que s'ha desplaçat. Potser la nostra família prové d'un altre lloc... Tria algú amb qui tingues confiança i fes-li una petita entrevista. Es tracta d'una **entrevista personal**, que té com a objectiu conèixer aspectes de la personalitat de la persona entrevistada i que pots gravar amb el seu permís.

■ Després, escriu un text tot seguint aquest guió:

1. Presenta la persona.
2. Digues alguna cosa del país d'on ha vingut o del país on ha anat (segons siga immigrant o emigrant)
3. Per què va canviar de país? Per qüestions econòmiques, amoroses, estudis? Alguna altra?
4. Explica quines coses enyora del país que va deixar i quines coses li agraden del país que la va rebre.
5. Altres qüestions que trobes interessants.

■ Amb totes les entrevistes o escrits, organitzeu una exposició amb fotografies i text, que podeu acompanyar amb una taula rodona en la qual algunes de les persones entrevistades expliquen les seues experiències.

ESTIREM EL FIL

— Les cançons i els balls populars

El moviment (el ball) i el so (la música) han anat units per a expressar emocions i sentiments des de l'aparició de l'ésser humà. La música i la dansa estan presents en tots els cicles importants de la vida de totes les societats: en els naixements i també en els comiats, en la feina, en les celebracions socials, celebren els canvis de les estacions, els moments d'alegria, de tristesa i a vegades també en moments de lluita i guerra.

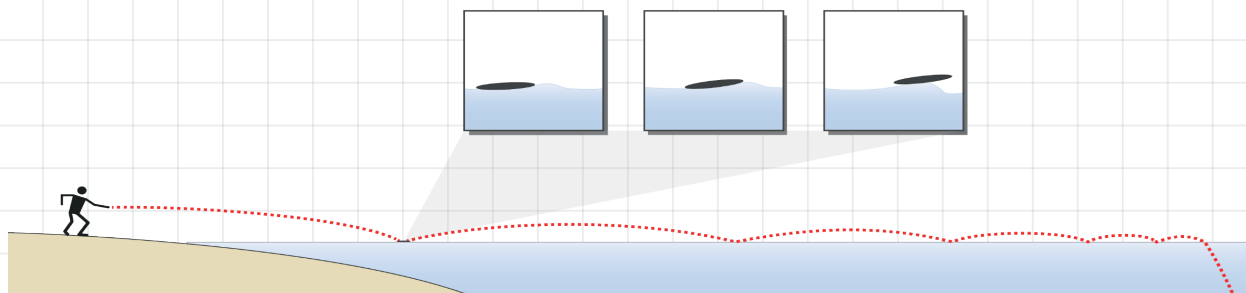

Foto: Rafa Esteve

La música tradicional o popular és la que es transmet de generació en generació per via oral; és participativa, col·lectiva i transmet els valors culturals de cada poble.

■ Els jocs

Els jocs tradicionals són jocs que s'han trasmés d'unes generacions a altres. Molts estan vinculats amb un territori concret on les persones que l'habiten el practiquen habitualment. I és curiós que en diferents llocs hi ha jocs molt semblants. Per exemple, un joc tan senzill com el de llançar pedretes a l'aigua per veure quantes vegades rebota el trobem arreu del món amb noms diferents:

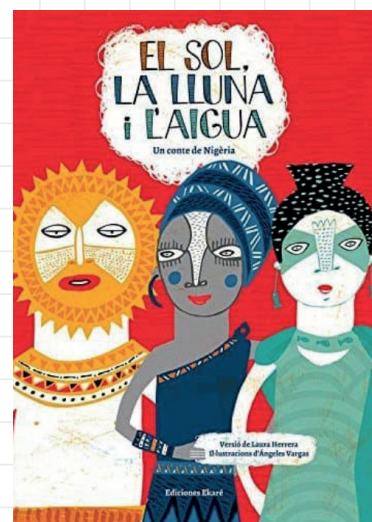
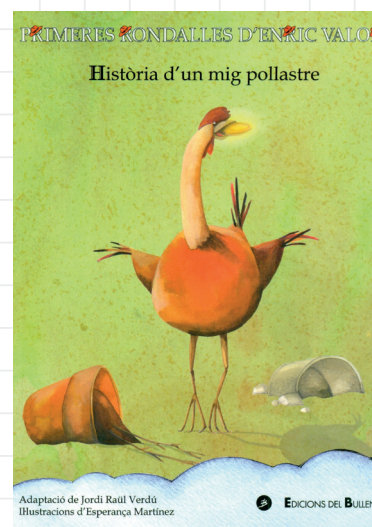
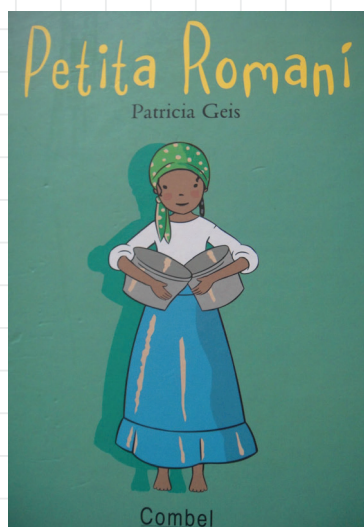

Turc: "fer lliscar/remenar una pedra" (taş sektirme)	Japonès: "tallar l'aigua" (「水切り」)	Grec: "granotetes" (βατραχάκια)	Telugu "Salts de granota" (kappa gantulu)	Italià: "rimbalzello" (rebotet)	Occità: "se far" o "jogar a las sopetas dins l'aiga"
--	-----------------------------------	---------------------------------	---	---------------------------------	--

■ Els contes i les rondalles

Els contes i les rondalles tradicionals expliquen el món i la relació entre les persones i el medi. Amb el mite, la llegenda i el conte els éssers humans han tingut la possibilitat de contar històries per a compartir el coneixement i les experiències de la vida.

Com en el jocs i les danses, trobem històries molt semblants arreu del món. No és fàcil saber on ha nascut una història perquè en un temps en el qual no existien mitjans de comunicació ràpids ni generalitzats. Així, les persones que viatjaven, com ara pirates, esclaus o comerciants, portaven d'uns llocs a altres contes i rondalles que s'arrelaren en els indrets de destinació i foren modificats segons els costums i valors del poble que els adoptava.

— Dividiu la classe en tres grups. Cada grup ha de triar un dels tres àmbits per a investigar des del marc de la diversitat i la riquesa cultural i lingüística:

Les cançons i els balls populars.

- Nom.
- Lloc d'origen.
- Moment del cicle de la vida en el qual es balla o canta.
- Què vol expressar.

■ Els jocs tradicionals i populars. Organitzeu els resultats segons aquests criteris:

- Nom.
- Lloc d'origen.
- Nombre de jugadors o jugadores.
- Edat recomanada.
- Material necessari.
- Normes del joc i explicació.

■ Els contes populars i les rondalles. Busqueu contes i rondalles d'arreu del món i classifiqueu-los segons:

- Lloc de recollida del conte o rondalla.
- Tipologia.
 - Contes de fades.
 - Contes d'animals.
 - Rondalles.
 - Contes de costums.

■ Amb tot això, trieu una d'aquestes propostes, o totes tres!, per a compartir el que heu après:

Creeu una llista de reproducció amb músiques del món. Compartiu-la amb la resta de l'escola, per exemple, en les hores del pati.

Disseneu una vesprada de jocs al pati de l'escola en la qual ensenyeu a la resta de companys i companyes els jocs que heu après.

Organitzeu una sessió de contacontes del món. Entre vosaltres o amb familiars i amigats que vinguen a l'escola a contar històries populars dels seus països.

